

LE TOURISTE BULGARE. — DER BULGARISCHE TOURIST.

СПИСАНИЕ ЗА ТУРИЗЪМЪ И ПРИРОДООПИСАНИЕ.

Редакторъ : С. Д. СКРИНСКИ.

Излиза мѣсечно (освѣтъ юлий и августъ). Струва за нечленове годишно 2 лева.
Въ странство 2-50 франка.

Всичко се изпраща : София, „Българско Туристско Дружество“.

Год. VIII.

София, януарий 1909 г.

Брой 1.

До г. г. абонатитѣ.

Първиятъ брой отъ VIII. година на сп. „Български туристъ“ се изпраща на всички досегашни абонати, на познати спортисти и любители на природата и на нѣкои учрѣждения съ молба да го повърнатъ веднага въ редакцията, ако не желаятъ да получаватъ списанието.

Абинаментътъ се плаща въ прѣдплата или слѣдъ получаване първия брой.

Отъ редакцията.

Н. С. Додовъ.

Дупнишка Рила планина.

(Продължение отъ брой 9, год. VII).

До най-долния Скакавипки водопадъ прѣзъ голѣмия сипей.

На 29. юлий 1908 г. отправихме се 5 души къмъ тоя мѣстно-достъпенъ водопадъ. Когато стигнахме въ „Паничище“, слаба мъгла се носѣше по срѣдата на склоноветъ и бързо се образуваха надъ гората малки облачета, които или се прѣсваха въ въздуха, или отлетяваха бързо къмъ върховетъ, та се смѣсваха съ гъстата мъгла, която бѣше залегнала тамъ. — Върховетъ на Витоша не се виждаха отъ покрилата ги бѣла мъгла, а върховетъ на Верила едва се показваха надъ нѣкаква бѣла пелена. Два-три пѣти трѣбваше да поглеждамъ по-внимателно, за да се увѣра, да ли всрѣдъ лѣто е снѣгъ валилъ по Верила и Витоша! Слѣдъ часъ мъглата се вдигна отъ Верила, а се усили по върховетъ на Рила.

Сега сполучихме много удобенъ моментъ, та фотографирахме езерцето „Паничище“ : слабъ вѣтрещъ лѣхваше, та набръчкваше повърхността му и прѣмахваше силното отражение на дърветата въ водата.

Слѣдъ малка почивка на „Гьондера“ (равнинката надъ „Паничище“), като видѣхме, че мъглата нѣма да спадне, а ще се издигне, тръгнахме къмъ р. Перушица по долния пѣтъ, не прѣзъ „Зелени прѣслабъ“, за да излѣземъ на една пѣтека надъ водопадитъ. Вървимъ и стигнахме надъ самитъ водопади безъ пѣтека. Прѣдъ насъ се откри страшна пропастъ — отвѣсна скала 100—200 м.! Пъкъ не можемъ и да надникнемъ отгорѣ! Разтичахме се напрѣдъ и назадъ да търсимъ пѣтека, но напразно. Срѣцнахме двама селяни, които ни казаха, че не може да се слѣзе оттукъ, а трѣбвало много да се обикаля. Слѣдъ малко забѣлѣзахме отъ една канара единъ сипей доста наклоненъ, низъ който ще може полека да се слиза, само ако можемъ да се доберемъ до него. За щастие, можехме да тръгнемъ по едно наклонено дърво, по пукнатината на една скала, понататкъ по козя пѣтека и скокъ — въ сипея. Тукъ сме само трима. А другитъ двама бързишкомъ отиваха въ лѣво да дирятъ нѣкоя пѣтека. Сега прѣдпазливо слизаемъ изъ сипея, на когото края не виждаме и не знаемъ да ли не се завършва съ нѣкоя отвѣсна скала. Въ началото си и въ страни той има 20—30 метрова отвѣсна скала; широчината му е 10—15 м. Въ горния край по срѣдата му не можемъ да ходимъ, защото цѣлата маса дребни камъни трѣгва надолу, завлича всички и отподирѣ ти бързо се засипватъ краката. Вървимъ отстрана и тримата вкупомъ, защото често, безъ да щемъ, камъни побутваме, които веднага трѣгватъ надолу, повличатъ и други съ себе си и бързо слитатъ долу въ рѣката. Трѣбваше да

бърза ме да видимъ изхода на сипея, за да се избавимъ отъ страха да не би нѣкой за удоволствие, безъ да знае, че има хора, да изтърколи нѣкой камъкъ и да ни помете надолу. Но бърза ли се по остро камъни! Пъкъ и малини едри, зрѣли, дору прѣзрѣли, скършили се отъ рожба! Чухме викането на двамата ни другари, погледнахме въ лѣво и какво да видишъ — тѣ се надвѣсили надъ една страшна пропасть! Тръпки ни побиха прѣдъ мисълта да не би нѣкой да се подхлъзне и отъ него нѣма да остане ни костъ. Не слѣдъ много забѣлѣзахме ги надъ друга пропасть: прихванали се за единъ боръ и надничатъ надолу. Прѣстанахме да имъ викаме, за да не ги насърдимъ да слизатъ по-скоро и съ голѣмъ рискъ. Другарѣтъ ни С., който изпрѣвари, за да види изхода на сипея, радостно ни събщи, че може да се слѣзе въ рѣката. Вървимъ, стигнахме козя пжтека и по нея слѣзохме въ рѣката. Сега като че ли се избавихме отъ едно прѣмеждие.

— Дѣ ти сж водопадитѣ? пита ме недоволенъ С., защото бѣше измжченъ изъ сипея.

— Почакайте вне тукъ, а азъ ще отида да надникна отъ онази извивка на пролома. Мисля, че сж тамъ и тритѣ водопада.

Тръгнахъ бързешкомъ изъ висока папратъ и други трѣви и между голѣми рѣчни камъни, спяванъ тукъ-тамъ и отъ отдавна паднали борове. Съгледахъ долния водопадъ. Сега викамъ другаритѣ си, но тѣ могатъ ли да ме чуятъ при тоя шумъ на рѣката! Нѣма какъ, върнахъ се пакъ при тѣхъ и ги доведохъ при водопада. До самия водопадъ не можемъ да се приближимъ: спира ни една наклонена скала и дълбокиятъ виръ подъ водопада. Водата стремително се спуска по каменния улей (10 — 12 м.), отъ който скача въ вира. Непроходимо е нагорѣ по рѣката: улеятъ е тѣсенъ и хлъзгавъ, а отъ страни има гигантски канари.

Слѣдъ половинъ часъ пристигнаха и другитѣ двама другари, но единиятъ бѣше безъ шапка.

„Да знаете изъ какви мѣста се драхме, но поне малини ядохме!“ хвалѣха се тѣ.

На 300 м. подъ водопада е „Орловия камъкъ“ и по нататъкъ „Портата“. „Портата“ е тѣсенъ отворъ въ продълбаната отъ водата скала, много приличенъ на порта. Отворѣтъ е широкъ 2 м, високъ 4 и горнитѣ краища на канаритѣ сж извити навжтрѣ като сводъ. — Богатъ изгледъ има отъ „Портата“: водата постепенно слиза и образува десетки пѣнливи водопадчета, чийто струи блещатъ въ полутъмния фондъ на дълбокия и тѣсенъ проломъ; отъ лѣво се издигатъ отвѣсни високи канари съ наклонени борове — всичко, тъмно, мрачно!

Надѣсно се издига „Орловия камъкъ“, високъ стотина метра. Той е наклоненъ къмъ рѣката и горѣ прилича на стрѣха, дѣто кацатъ и спятъ нощъ много орли — защото основата на канарата е посипана съ орлови извержения. — „Щомъ ни потрѣбе орелъ за нѣкакъвъ цѣръ, ние веднага отиваме тамъ (при „Орловия

камък“) и сме увѣрени, че ще намѣримъ и убиемъ орелъ“, казваше ми единъ банчанинъ, ловджия.

Връщането ни изъ рѣката бѣше доста трудно, защото единствената рибарска пѣтека минава ту покрай рѣката отъ едната или другата страна, ту се изкачва по-високо по сипеи и остри гранитни скали, а и на много мѣста не се познава, та често се блѣскахме напосоки ту въ водата, ту въ храсталаци. Въ 2. ч. прѣкосихме р. Джерманъ и сетнѣ се изкачихме на възвишението „Лазарова присоя“ и върха „Св. Духъ“. (Слѣдва).

Charles Rabot.

Къмъ дѣвственитѣ върхове на Хималайскитѣ планини.

Алпиниститѣ се оплакватъ, че Алпитѣ не кривятъ вече за тѣхъ никакви тайни. Всичкитѣ върхове на тая планинска верига сж били възкачвани и прѣвъзкачвани, тъй щото отъ Генуа до Виена нѣма нито едно снѣжно било, нито една висока скала, колкото стрѣмна и да е, която да не е била тѣпкана отъ крака на алпиниста. Между това развитието на пѣтнишката индустрия е направило по-лесни излетитѣ даже по най-високитѣ върхове. Желѣзницата ви прѣнася до подножието на ледницитѣ; навсѣкждѣ великолѣпни хотели, даже въ пустинята на вѣчнитѣ снѣгове има прибѣжища, които ви позволяватъ да направите излетитѣ си лесно; а по труднитѣ пѣтища куки и дебели вѣжжя яко сж закрѣпени за канаритѣ, додѣто фюникюлеритѣ (особенъ видъ вагони за изкачване на върховетѣ) ви издигатъ на Юнгфрау и на Монъ-Бланъ.

Затова ревностнитѣ алпинисти, за да намѣрятъ за излетитѣ си мѣста по-малко тѣпкани отъ човѣшки кракъ, отиватъ и се прѣдаватъ на любимото си забавление по Хималийскитѣ планини, по Андитѣ или въ Аляска.

Колко по-мѣчни и по-опасни отъ алпийскитѣ излети сж подобни прѣдприятія и колко разнообразни сж прѣчкитѣ, които тѣ прѣдставляватъ! Всѣка отъ голѣмитѣ планински вериги на свѣта има своитѣ особени мѣчнотии, и въ всѣка отъ тѣхъ борбата противъ планината се прѣдставя въ различни условия.

Въ Хималайскитѣ планини трѣбва да се държи смѣтка за отдалечението на високитѣ планински вериги, за дължината на излетитѣ, за силата на снѣжнитѣ урагани. За да се достигне подножието на Алпитѣ, една нощъ съ желѣзницата е достатѣчна, пѣкъ, за да се иде при основата на Хималая, пѣтуването трае нѣколко мѣсеца. Въ Швейцария най-мѣчнитѣ излети могатъ да се направятъ въ два дена; въ голѣмата азиатска верига тѣ изискватъ едно непрѣкъснато усилие отъ нѣколко седмици.

Тази верига, най-високата въ свѣта, е отъ грамадни размѣри. Нейнитѣ най-високи върхове се издигатъ на 8840, 8620, 8580 метра (т. е. височината на Монъ-Бланъ плусъ оная на прочутитѣ върхове на Бернскитѣ Алпи, Юнгфрау, Ветерхорнъ), а нейнитѣ ледници достигатъ едно развитие отъ 50, 60, 100 километра. Въ една отъ високитѣ Хималийски планини може човѣкъ да пѣтува 50 мили, безъ да напусне леда.

Умората и лишенията, които съпровождатъ подобенъ единъ походъ, не сж обаче обезсърдили една юначна американка, г-жа Бюлокъ Уоркманъ. Въ продължение на двѣ години, придружена отъ своя мъжъ, тя е прѣдприемала пристѣпъ слѣдъ пристѣпъ по високитѣ върхове на Каракорумъ, най-високото било на западна Хималая.

За да идете въ Каракорумъ, трѣгвате отъ Бомбай. Отъ тамъ, слѣдъ три дни и три нощи пѣтъ по желѣзницата, вие сте при подножието на прѣдпланинията. Но колко още пѣтъ ви трѣбва до ледниците! За да стигнете тамъ, вие имате да извършите едно пѣтешествие дълго, колкото пѣтътъ отъ Европа до Индия и колко поуморително! Най-напрѣдъ, цѣла седмица ужасно друсане въ малки талиги, за да стигнете въ Сринагаръ, столицата на Кашемиръ, послѣ, 20 до 30 дни мѣчни и пълни съ перипетии походи прѣзъ планини по-високи отъ Алпитѣ. Ту се изкачвате на единъ проходъ, по-високъ отъ Монъ-Бланъ, ту трѣбва да проявите талантитѣ на единъ съвършенъ еквилибристъ по шемеднитѣ мостове, направени отъ вжжа и увиснали надъ шумещитѣ рѣки.

Въобразете си три кабела: долниятъ служащъ за подъ на тѣй импровизирания мостъ, а другитѣ два — за прѣчки (пармаклѣци). Върху тоя апаратъ, люшканъ подъ тактъ отъ вѣтъра надъ бездната, и най-привикналиятъ алпнистъ не може да не изпита едно потрепване, едно завиване свѣтъ; съ всичката си енергия той трѣбва тогава да се бори, за да надвие пагубното чувство. Най-малкото подплъзване, най-малката неточностъ, и той е за винаги изгубенъ въ рѣката.

Туй дълго прѣдварително пѣтуване е толкова по-бавно и толкова по-трудно, че отъ Сринагаръ до подножието на ледницитѣ нѣма вече пѣтъ; всичкитѣ багажи трѣбва да се носятъ отъ хора или отъ дребни кончета. А мислете, че за една експедиция до Хималая човѣкъ не трѣгва на пѣтъ само съ една туристска чанта, както това се прави при излетитѣ въ Швейцария и Савоя. Тукъ европейецътъ трѣбва да донесе всичко онова, отъ което нма нужда за своето сѣществуване: палатки, легла, долни дрехи готварски сѣдове, най-послѣ и особено грамадни количества храни, всичко отъ 2000 до 3000 килограма товаръ. Прѣнасянето на такава една тежестъ изисква единъ керванъ отъ 100—150 човѣка най-малко. За щастие за кесията на пѣтника, въ планинитѣ на Кашемиръ въпросътъ за повишението на надницитѣ не се е още подигалъ. Съ 40 стотинки на день могатъ да се намѣратъ толкова носачи, колкото искаме, за да се носятъ отъ 35—40 килограма на едно разстояние отъ тридесетина километра, а ако къмъ тая скромна сума пѣтникътъ прибави единъ бакшишъ отъ 2½ стотинки, той се прогласява за

човѣкъ най-щедъръ въ свѣта. Въ тая щастлива страна единъ туземецъ живѣе съ 5 ст. на день.

Слѣдъ 23 дни пѣтъ отъ Сринагаръ г-жа Бюлокъ-Уоркманъ пристига при политъ на Каракорумъ съ намѣрението да се искачи по нѣкои върхове отъ 7000 метра височина, които заобикалятъ ледника Чого-Люнгма и сега почва едно пѣтуване, оше по-страшно отъ първото. Чого-Люгма е дълъгъ 48 км., и, за да се стигне до подножието на върховетъ, трѣбва да се прѣмине цѣлото пространство на тоя ледникъ, да се спира човѣкъ и да живѣе върху леда като върху твърдата земя, като постоянно влачи задъ себе си една дълга процесия отъ носачи, натоварени съ припаси.

Пъкъ какви мѣста! Въ началото има нескончаеми морени (купища камъни), които покриватъ съвсѣмъ ледника и го прѣвършатъ въ безкраенъ събарящъ се камакъ; но-нататъкъ—знали пукнатини, готови да погълнатъ цѣлия керванъ; послѣ—ледени възвишености и пирамиди, които заплашватъ да паднатъ като прѣспи върху експлораторитъ; най-послѣ—дебелъ снѣгъ, въ който дълбоко се потѣва. Върху тая движуща се маса, дѣто всѣка стѣпка струва едно изтощително усилие, планинската болестъ започва да се появява. Европейцитъ, по-привикнали къмъ дългитъ изкачвания, устояватъ на нейното нападение, но носачитъ, не до тамъ здрави, въпрѣки тѣхната снажностъ, бърже отслабватъ. Тѣ прѣминаватъ 10, 20 крачки, послѣ, победени отъ болестъта, лѣгатъ на снѣга, полузадушени, като повържатъ и усѣщатъ нетърпими болки въ главата.

При тия условия керванътъ трѣбва да спрѣ и на височина отъ 4200 метра, по-високо отъ върха на Юнгфрау, той устройва единъ лагеръ за храниоснабдяване и съсрѣдоточаване, който ще стане базата на операциитъ по изкачването на високитъ върхове. Прѣзъ тѣхнитъ два похода въ Каракорумъ г-нъ и г-жа Бюлокъ Уоркманъ не сж прѣкарали по-малко отъ 6 седмици въ тоя лагеръ, изгубенъ посрѣдъ ледоветъ, 6 седмици отъ лишения и страдания, на които — нѣщо извънредно — една жена могла да надвие.

За да се издигнатъ отъ тоя лагеръ, настаненъ на 4200 метра височина, по околнитъ върхове, оставатъ за изкачване около 3000 метра, или височината между Церматъ и върха на Монъ-Розъ. Такова възкачване не може да се извърши въ единъ день. Съ здравитъ оше носачи тѣ се издигатъ по хълбоцитъ на леденитъ великани, като правятъ спирки. Така, минаватъ 300 или 400 метра, устройватъ единъ депозитъ отъ храни и опъватъ една палатка; на другия день правятъ сжщото. Г-нъ и г-жа Уоркманъ сж стигнали по таквъ начинъ до височина 5800 метра, или съ 1000 метра повече отъ Монъ-Бланъ. Невъзможно е да заведатъ по-нататъкъ носачитъ. Почти задушени отъ разрѣдяването на въздуха, тѣ, нещастнитъ, сж неспособни да направятъ крачка напредъ, когато пъкъ европейцитъ сж незасегнати отъ никакво неразположение.

Сутринтъ, придружени само отъ италянскитъ водачи, които сж довели съ себе си, юначнитъ алпинисти извършватъ послѣдното възлизане. Изпърво тѣ се изкачватъ по една снѣжна долина, наведена като

покривъ, като дълбаятъ по нея стъпала. Едно най-малко подплъзване, и цѣлиятъ керванъ би падналъ отъ 2000 метра височина. Студътъ е ужасенъ. Да не би нѣкой отъ дружината да измръзне, тѣ трѣбвало отъ врѣме на врѣме да се спиратъ, увиснали, тѣй да се каже, въ въздуха, да си удрятъ силно краката, та да възстановятъ циркулацията на кръвта. Слѣдъ тричасово възлизане по тая стрѣмнина, тѣ достигатъ единъ връхъ отъ 6770 м. — най-високиятъ връхъ, върху който е стъпялъ женски кракъ.

По-нататкъ се издига другъ връхъ, още по-високъ — 7118 м., или приблизително височината, която би ималъ Монъ-Бланъ заедно съ върха Миди. Но смѣлата американка, побѣдена отъ умора, е трѣбвало да остави на мъжа си славата за туй ново завоевание. Уоркманъ сподѣлил съ двама английски алпинисти, д-ръ Винъ и Сиръ Мартенъ Конуе, честта на тоя подвигъ.

Още по-мжченъ е билъ опитътъ за възлилане на Шогори (8620 м.), най-високата точка на земята слѣдъ Еверестъ (8840 м.), направенъ отъ д-ръ Жако Гийармо, който се придружавалъ отъ 5 английски и австрийски алпинисти.

Туй било една истинска полярна експедиция: 11 дни пжтъ по единъ ледникъ прѣди да стигнатъ при подножието на върха, послѣ 6 седмици прѣстояване на леда на извънредни височини — отъ 5700 м. и 6000 м. Безъ ни най-малко да се отчайватъ, експлораторитѣ търсили слабото мѣсто на ледената броня, що обвива Шогори, но не успѣли да надминатъ височина по-голѣма отъ 6700 м. Какви сж били мжчнотинитѣ, за да достигнатъ до тая височина, една цифра е достатъчна, за да ги направи очевидни: не по-малко отъ 7 часа сж трѣбвали, за да се изкачатъ на 600 метра височина. Пъкъ въ лагера какви страдания! Цѣли седмици бурята бѣснѣе, погребва лагера подъ снѣга. Въ палаткитѣ денѣ този снѣгъ се топи, послѣ прѣзъ нощта мръзне, тѣй че, ако човѣкъ не е пронизанъ отъ влагата, той е измръзналъ.

Прибавете, че при тая височина водата ври при 84 градуса; невъзможно яденето да уври, както трѣбва. Изтощени отъ студъ и гладъ, пжтниците се разболяватъ послѣдователно: единъ заболява отъ пневмония и трѣбва да се отнесе на една шейна, образувана отъ двѣ дъски; другъ трѣпери отъ треска, докато пъкъ трети страда отъ възпаление въ гърлото; останалитѣ, блѣди, измършавѣли, почти не струватъ повече.

При тия условия отстѣпленieto се налага: битката е изгубена, пише жално докторътъ Жако-Гийармо, историографътъ на експедицията. Алпиниститѣ тоя пжтъ прѣкарвали 65 дни върху леда.

(Слѣдва).

А. Д. Цвѣтковъ.

Изъ Македония.*)

Македония! Много пжти искахме да посѣтимъ и изучимъ тая неща-стна българска страна, но врагове бѣха изкуствено „спрѣли границата“, бѣха се опитали да измѣнятъ и на природнитѣ закони, бѣха ни огра-ничили! . . . Много пжти въ весели излети сме се натъквали на ней-ната граница като риби на лѣса, като хвъркати на стѣклени прозори-ци и отдалечъ ѝ сме се любовали, клели сме авторитѣ на ограниченията и мечтаели сме за . . . ! Обаче 1908 година, скжпа на дѣждове, пло-дове и храни, а обилна на суша. гжсеници и свободи, ни донесе и тая изненада — че робскитѣ вериги на деспотизма сж скжсани въ съсѣдната намъ империя и нашитѣ братя тамъ си почиватъ вече подѣ сѣнката на свободата, прѣживѣватъ дни на ентусиязъмъ и си цѣрятъ ранитѣ, добити на фронта въ сражението за тая свобода . . .

Рѣкохмѣ да отидемъ и поздравимъ това борческо население и съ непосредственото си участие въ радостта му „да признаемъ“ конституцията му.

Речено и свѣршено. Ибърци минаха отъ думи въ дѣла. Упра-вата на дружеството взе отъ общинското ни управление документъ, който прѣведенъ и на турски, удостоверява, кои сме и какви сме, а отъ районния пограниченъ офицеръ — пропускателенъ билетъ за „*безплатно*“ и безпрѣпятствено движение по границата, безъ каквото нѣмашъ право да дишашъ пограниченъ въздухъ! Това сж дребни работи отъ ония, които създаватъ голѣмитѣ международни въпроси.

Интенданството е изиграло ролята си прѣвъзходно. Това личъ по провизиитѣ, които сж поставени всички въ съотвѣтствующи спе-циални сждове — да не се чупятъ много, дѣждъ да не пропускатъ и всички грижливо надиплени и здраво свѣрзани. Походната аптека — и тя е въ състояние да посрѣщне всички прѣдвидени катастрофи. Двама водачи майсторски товарятъ багажа на 3 здрави балкански коне, стегнати още по-зраво.

Рано е още. Тихо безоблачно небе. Марица ечъ отъ западъ. Това прѣдвѣщава хубавъ день и удря печата на веселото настроение у пжтниците. На сборния пунктъ 23-ма туристи сж подѣ пълна пара. По гърбоветѣ и раменѣтѣ на нѣкои отъ тѣхъ лъщятъ пушки — чиф-тета, карабини и жжси манлихери, нанизани съ редъ патрони, като герданъ на шопска невѣста, а на други изъ джобоветѣ се по-казватъ лъскави глави на револвери. Двама, още некалѣни новаци туристи, правятъ „сбогомъ“ съ близкитѣ си съ чукане на чашки. Това прѣдвѣщава, че не ще имаме само разнообразие въ компанията, а — и ядове. Но нали всичко въ тоя свѣтъ служи за урокъ?

*) Прѣзъ „Демиръ-капия“ напрѣдъ, а прѣзъ „Белмекенъ“ назадъ.

Изтокът метна слънцето като бомба, която се пръсна и съ своитѣ милионно-огнени стрѣли порази мрака, който отлетѣ да търси спасение далечъ по западъ.

Рогътъ извири и интимната дружина се задвижи, оглушавана съ „добъръ пжтъ“, „сбогомъ“ и съпровождана съ махания кърпи и шапки. Единъ отъ конетѣ се изправи на заднитѣ си крака, изпрѣхтѣ и изцивлѣ срѣщу изпрашачитѣ. „На добро е“, извика дружината и поде дружна пѣсень, — елексира на пжтника. Насрѣща иде булка прѣмѣнена. — „Добра срѣща! кждѣ, ако Богъ дава?“ пита тя наивно и озадачена. Близкиятъ на сѣмейството имъ Яко, смѣшникътъ, ѝ отговори: „Сбогомъ! отиваме въ турско и оттамъ ще доведе на мжжа ти ханѣмка“. — „Не ханѣмка на мжжа ми, ами манафинъ на булката си доведи!“ отвърна тя. Отговоръ, наистина, плоскъ, но платенъ. „Какъвто повикалъ, такъвъ се и отзовавъ“. Чудно находчиви и съобразителни хора има на тоя свѣтъ! Всички честитихме на Яка този отговоръ и извикахме весело: „И това е на хаиръ! куражъ дружина!“

Змия ни пжтъ минува. Единъ отъ туриститѣ я настѣпи на опашката, стисна я за шията съ ржка и тя отвори уста. Безстрашно промъкна кърпата си прѣзъ устата ѝ и, като извика „обезвредихъ я, не бойте се!“ почна да замѣря съ нея другаритѣ си. Други куражливи я грабваха и хвърляха по другога...; едни се смѣятъ, други крещатъ, пжкъ азъ избѣгахъ отъ тая студена топка и протестирахъ противъ това шибане съ живъ камшикъ, а тѣ, за мое удовлетворение, я раздѣлиха отъ живота ѝ. Виждалъ съмъ другъ пжтъ сжщия туристъ да турга жива змия въ пазвата си на голо и много пжти да се шири съ бастуни, облѣчени въ змийска кожа.

Завихме право на югъ, изъ лжката на р. Марица. Горѣ високо всичко е зелено и тъне въ раскошъ, а долу низко дървестната растителностъ е погрознѣла отъ гжсеницитѣ — този бичъ на мекитѣ и сладки листа! Окото отказва да гледа послѣднитѣ: то се гнуси отъ тѣхъ. Погледътъ тича само по горчиволистнитѣ дървета, които сж завардили своята зеленина, и по красивитѣ кубета на с. Махленската и Радуилска църкви, които грѣятъ въ далечинитѣ като грамадни лампади; а Марица се труди да разпрѣсне лошитѣ впечатления отъ тѣзи опустошения съ своята дивна пѣсень. Тази година и насъ сполетѣ едно отъ 10-тѣ Египетски наказания, регистрирани въ Библията! По пжтя това съставляваше богата тема за срѣдствата на ония дружества, които иматъ за цѣль украсата, гигиеническото и икономическо подобрене на човѣка.

Леко изменихме пжтя и неусѣтно се отзовахме въ с. Радуилъ, сгушено въ диплитѣ на величествения балканъ, гоено отъ боровия му въздухъ и поено отъ бистритѣ дѣвствени води на р. Марица, които прѣвъ пжтъ тукъ виждатъ населени мѣста и на които силния устремъ се разсича отъ пѣргавата пѣстърва, тая царица на рибитѣ, която се гон и покои въ пѣнестигъ ѝ като млѣко води. Ние сме си съ късмета! Веднага запекдохме всѣкому по двѣ неизкормошени пѣстърви, на дървени талерки налегнати, отворени откъмъ гърба надлъжъ

и посолени топли въ парата. Само така приготвена, тя дава истинския си сладък ароматен прѣсень вкусъ. А оттукъ нататъкъ иматъ думата гастрономитѣ. Още едно е неоспоримо: на сладка почивка много прилича царска закуска. Дойдоха приятели и докато ни се чудѣха на смѣлния планъ и дѣтската веселостъ и безгрижностъ, заразиха се и безъ церемонии извикаха: „Приемате ли и насъ?“ Стиснахме имъ ръцѣтъ, и тѣ се удавиха въ нашето море... Трима отъ тѣхъ домъкнаха кебета и пълни торби и ги качиха на гърбоветѣ на конетѣ по най-съкратената процедура.

Много сме весели. Радостта ни е дваждъ по-голяма, че лесно пленяваме! Двамата новаци, които въ с. Д.-Баня си вземаха „сбогомъ“ съ чуване на чаши, и тука имали приятели! Засмѣли се до уши, взели героични пози, съ народна гордостъ чукатъ нови чашки и съ славянска откровеностъ издѣнъ душа викатъ: „Сбогомъ! дано се пакъ видимъ живи и здрави!“ — „Съсъ здраве... много здраве на свободна Македония“... Само ги наблюдавай, слушай и пниши..., а то свършекъ нѣма!...

Рогътъ турна край на всичко. Коне и водачи напредъ, а туристи съ прѣсень, походница, слѣдъ тѣхъ. Либе едно, нагиздено, прѣмѣнено изхвъркнало накрай село, като подплашена сърна изъ дълбоки урви, кичи едного отъ новитѣ ни Радунлски другари и го изпраша. Гледай невинностъ и младостъ и не завиждай! Пъкъ кога ли се научи това мило чедо? У Радиулъ нито телефонъ, нито апарата на Маркони! Види се, нѣкоя неизпитана сила ги моментално събра накрай селото, и тя имъ друсаше ръцѣ и изтегляше дълбоки въздишки! Видѣли ли сте хелиографъ не съ огледала? Любящитѣ сърдца иматъ свой специаленъ хелиографъ. Тѣ прѣпращатъ своитѣ копнежи, чувства желанія на далечни разстояния посредствомъ разни мимически знаци. Въмѣсто огледала нашата двойка употреби шапка, кърпа и поклони, докато единъ завой немилостиво ги раздѣли.

Добра срѣща. Рибарь нанизалъ на прѣчка прѣсноловена пѣсърва. Купихме я за по пжтъ. Тя ще трѣбва да се очисти, посолни и постави въ коприва Главатарѣтъ нареди тая операция да се извърши при първата дадена почивка. Двамата обилни сбогувачи съ чашитѣ правятъ лѣниви и троми зигзаги. Усилия голѣми полагатъ тѣ, горкитѣ, но на крачкитѣ имъ не спори. Пакъ педагогията на помощ! По двама ги хванатъ подъ ръка, ужъ за хатѣра само на дружна прѣсень, и тѣ, наелектризирани, дератъ ли се дератъ, та дори вратове кѣлчатъ и акомпаниратъ, безъ да усѣятъ, че водачитѣ имъ формено ги влачатъ. Вино, вино! колко си хрисимо на кютука, мадро въ бѣчвата, живодарно въ лѣкарствата, а си лудо, свирѣпо и въртоглаво въ човѣка!

Почивка. Едни отъ другаритѣ подреждатъ рибата, други сж на сладъкъ разговоръ, а трети силно се заели да отрѣзватъ пиянитѣ. Другарѣтъ М. е извадилъ шишенце, нагласилъ други да смъркатъ отъ него и да викатъ: „Колко приятно, колко хубаво, колко бодростъ ми дава това ливанто!“ А той ги укорява, че по-силно не смъркали, и тѣ повтарятъ съ силни и дълбоки мирисания (шишенцето е

запушено). Дохожда ужъ редъ и на пияния. Безъ да забѣлѣжи той, М. отпуши шишенцето. „Силно!“ ...! Били ли сте на бивакъ до балканска рѣка, около буйни огньове, въху жаравата на които се хвърля изъ рѣката жива пѣстърва? Видѣ ли ли сте, какъ тя изхрипие високо и самá се обърне за да се допече? Така изхрипна и се обърна и този приятель! Рекохъ — умрѣ! Отъ такова силно вдишване амонякъ нерви и отъ вжжѣ биха се поразили! Вдигнахме го по едно врѣме — цѣлъ утѣналъ въ сълзи и бѣлъ варакъ. Свѣсти се. А другиятъ изтрѣзнѣ, само като видѣ картината. Миряхме, ама и що смѣхъ бѣше! Рецепта сигурна. По-добра — Бахусъ не познава. Нека се знае, че момцитѣ сж порядѣчни хора и сегашното имъ опиянение не бѣше отъ порокъ, а отъ възхищение.

(Слѣдва).

Б. Образописовъ.

Не е лесно.

(Хумореска)

Не е лесно де бждешъ туристъ. Съвсѣмъ не. При все това азъ пакъ се записахъ за членъ на туристското дружество въ нашия градъ. Та и какъ да не се запиша, нали прѣслѣдва то такива разнообразни и високи цѣли! Па и кой ли би станалъ членъ на такова едно дружество, ако не интелигентниятъ, що годѣ образованиятъ. Наистина, вратитѣ на дружеството сж отворени за всички и въ него се поканватъ всички, но за единъ интелигентенъ човѣкъ входить въ това дружество е морално задължителенъ. Право или не право, но азъ се счетохъ между задълженитѣ да влѣзатъ въ него и влѣзохъ. Дадохъ аспра, хванахъ се...

Но нали не е лесно да бждешъ туристъ! — Чуе се, че нѣкждѣ изкопали дуваръ съ особени тухли, — хайде туристското дружество на пѣтъ; нѣкой намѣрилъ нѣкждѣ особена керемида или изровилъ човѣшки кокалъ изъ нѣкоя могила, — хайде пакъ дружеството по издирвания и разкопки; нѣкждѣ изровенъ нѣкакъвъ прѣстенъ, нѣкоя пара или друго такова; поражда се мнѣние, че тия нѣща сж отъ тъмни старини, — хайде пакъ върви съ дружеството по изучване. Трудъ не трудъ ще вървишъ; иначе има изключване, шрафъ, срамъ; нѣма какъ, дадохъ аспра, хванахъ се...

И ходимъ ние, ходимъ, често и безъ спиртъ и работимъ: ровимъ земята, диримъ слѣдитѣ на стари градове и села, слѣдитѣ на древни и важни врѣмена; разкопаваме могилитѣ и търсимъ въ тѣхъ остатѣци отъ велики случки и лица; катеримъ се по остатѣцитѣ на нѣкогашнитѣ твърдини, тия нѣми свидѣтели на бурно и славно минало; вслушваме се въ далечния екогъ на нѣкогашнитѣ боеве, които сж оставали до и около тѣхъ; ровимъ съ ума си историята, свързваме сегашното съ миналото, възкрѣсяваме послѣдното и даваме любопитни и важни свѣдѣния на тѣпата, — да, на оная тѣпа, която

нищо не интересува, освѣнъ нѣйната всѣкидневна дребнавостъ. И прѣдставете си каква неблагодарностъ: вмѣсто каквато и да е отплата за нашитѣ трудове, тая тѣлпа отива до тамъ, да ни прави прѣдметъ на своя всѣкидневенъ глумъ. Не единъ пѣтъ ще чуешъ напр.: еди кой туристъ не можелъ да ходи и се връщалъ отъ срѣдата на пѣтя; еди кога си туриститѣ отишли по една важна мисия, но, като стигнали до едно село, хапнали, пийнали и се върнали; еди кой туристъ носилъ всѣки день зелената си шапка, защото правилъ екскурзинтъ си само изъ града; еди кой туристъ съ напѣднала врѣзраст ималъ на шапката си паче перо и червена чушка; еди кой... но стига и толкова. И безъ повече се вижда, че не е лесно да бжде човѣкъ туристъ. Що ми трѣбваше и менъ? Но дадохъ аспра, хванахъ се...

И ходимъ ние, харчимъ енергия и врѣме, изслѣдваме, изучаваме, трудимъ се, какъ не!

Не шешъ ли, на единъ членъ му хрумнало да се направи екскурзия до едни руини отъ крѣпостъ, доста далечко отъ града, изъ политѣ на балкана, на едно стрѣмно мѣсто, и хопъ, въ едно засѣдане на дружеството, прави прѣдложение да се направи такава екскурзия. И... разбира се, прѣдложението се прие съ готовностъ. Та и кой смѣе да не прояви готовностъ за такава една важна екскурзия? кой смѣе да навлече върху си съмнѣние на своята интелигентностъ? Азъ тоже бѣхъ съгласенъ и като всички посрѣщнахъ прѣдложението съ живо удобрѣние; но не знамъ защо единъ гласъ извжтрѣ ми шушнѣше: „Отдѣ ли пакъ се намѣри това прѣдложение; нима не можеше да се отиде по-близо, напр. до едно отъ селата край Стрѣма? — Тамъ тоже има какво да се научи; пѣкъ освѣнъ това тамо има и таквозинкана... като вкусни риби и пр. и пр.;... или пакъ нима не можеше да се прѣдложи напр. ... но лесна работа... видѣшемъ.

Бѣше рѣшено да се трѣгне една сутринъ, точно (по български) въ 5 часа. Сборенъ пунктъ край града при една фурна. Азъ се събудихъ сутринъта въ 4 ч. 45 м., но когато стигнахъ на сборното мѣсто бѣше 5 ч. и 10 м. Тамъ нѣмаше никой. Сънливъ фурнаджия повдигна единъ кепенѣкъ и слѣдъ като отсѣче една класическа прозявка, каза ми да вървя, че момчетата заминали. Заминали! Бре! такава точностъ, когато не трѣбва!... Да вървя, да не вървя... двоумѣхъ се, па трѣгнахъ за...

Вървя, вървя, а то пусто остана не спори. По едно врѣме гледамъ, нѣщо се чернѣе далечъ отпѣдъ ми и се движи. „Тѣ сж, рѣкохъ се, хайде по-бърже да ги настигна“; и бързамъ ли бързамъ, а маренскитѣ му крака като прѣсѣчени: топтатъ, топтатъ, все на това мѣсто. Провижда се село. Черното, що се движеше отпѣдъ ми, влѣзе въ селото и потѣна въ него. Азъ си дадохъ сила, стигнахъ селото и сжщо влѣзохъ въ него. — Чудно и дивно, съвсѣмъ непознато: а пакъ по тѣзи села съмъ ходилъ и другъ пѣтъ. Скитамъ се доста, минавамъ нѣколко улици, а то калъ, калъ, страшна тегоба: Пакъ и нѣма никой. Най-послѣ виждамъ една бабичка. „Не вижда

ли бабо, питамъ я, да минатъ туристи отъ тука“. „Не съмъ синко, ми отговаря тя, не съмъ, но видѣхъ да минатъ само трима гражданци съ зелени шапки и едно куче съ тѣхъ“. „Това сж тѣ, рѣкохъ си, трима и половина. Добрѣ“. И наистина, слѣдъ малко още търсене намѣрихъ дружината въ една механа. Седнали тѣ, а отъ прѣдѣ имъ единъ гювечъ, голѣмъ, голѣмъ като казанъ. Главитѣ имъ едва стърчатъ надъ него. До тѣхъ едно шише, голѣмо като каче. Чудо! Изтривамъ си очитѣ, гледамъ пакъ—сжщо. Наду ме смѣхъ: „хубава приказка за дѣца“, помислихъ си. „Сами ли сте бе, дѣ ви другаритѣ?“—отговоръ: мълчание. Ядатъ си хората и не поглеждатъ биле. „Добрѣ“, рѣкохъ си и седнахъ, та ги придружихъ. Хапнахме и пийнахме, а стѣнниятъ часовникъ удари два по алафранга. „Хайде да вървимъ“, имъ казвамъ. — Никой не мърда. А отъ селото до крѣпостта е много върло*) и далеко два часа. Вънъ бѣше горѣщо. Дрѣмка налегна дружината и тѣ полегнаха. Азъ взехъ „Церберча“ и едни пушка и трѣгнахъ самъ. А слънцето?—страшна работа, пече на изгора! Вѣтъръ ни шушка. Вървя азъ нагорѣ, а отъ лицето ми вади потъ и гърба ми като запаленъ. Сила намалѣ. Азъ сѣдамъ и разглеждамъ Стрѣмската долина. Въздухътъ трепти. Страшенъ задухъ. Върхътъ Богданъ издалѣ високо плѣшива глава и стои като загриженъ отъ грозни прѣдчувствия. Азъ съмъ близо до крѣпостта. Тя е кацнала до едно ридче (баирче), което се издига надмѣнно въ раскошнитѣ нѣдра на една долинка и се огражда отъ два сребристи потока. Около менъ чудна растителность, а подъ менъ губер отъ раскошни цвѣта. Но не зная, защо ми е тѣй душно, като че нѣщо е заседнало въ гърлото ми и ме дави. . . . Почивамъ, трѣгвамъ и стигамъ до първата стѣна на калето. Обръщамъ се, гледамъ назадъ, а Богданъ навѣсилъ чело, като че ли нѣкоя мисль го вълнува. По едно врѣме стори ми се, че раздвижи глава, разтроши черна коса, дълга, дълга прѣзъ ридове и долища и покри цѣлото поле. Страшно! Азъ се облѣгамъ до калето, а отъ двѣтѣ ми страни пропасть, страхотия. . . . Потъмнѣ. Богданъ почна да бѣлва пламъкъ. Страшни трѣсъци се раздаватъ изъ цѣлата околность. Азъ треперя като листо. Церберчо вие. . . . Даанъ, данъ, данъ,—се раздаде до самъ мене; земята се залюлѣ, азъ се зашеметихъ, изгубихъ равновѣсие и паднахъ въ пропастьта. . . .

Когато дойдохъ на себе си, т. е. когато се събудихъ, азъ лежехъ на кревата си. Слънцето грѣеше върху ми прѣзъ прозореца. Гърбътъ ми се бѣше страшно напекалъ, бѣхъ обгѣналъ въ потъ. Едно коте си играеше съ съборенъ отъ омивалника ми металически сждъ и правѣше шумъ. Колкото и развълнуванъ, азъ се изсмѣхъ и си рѣкохъ: „Не е лесна работа да си туристъ, и сънътъ ти не е сънъ“. А зелената ми шапка и туристската чанта си стоеха спокойно окачени насрѣща ми и като че ли се подсмиваха подъ мускакъ и повтаряха: „Не е лесно, не е лесно“.

*) Нанагорно.

В Ъ С Т И.

Нови клонове на Б Т Д. — Въ с. Килифарево, В-Търновско, е основанъ клонъ съ име „Хаин-боазъ“. Инициатива за основаването му е взелъ Долнобанскиятъ туристъ Паско Поповъ, мед. фелдшеръ. Скоро ще се основатъ такива въ гр. Кюстендилъ и Ихтиманъ.

Туристовски седѣнки. — Дѣтеленъ клонъ на нашата организация е и Долнобанскиятъ „Ибѣръ“. Той устроява всѣка гредина прѣзъ зимния сезонъ седѣнки, които напълно отговарятъ на мѣстнигѣ условия. Прѣзъ сегашната зима сж устроявани само три такива забавления, които сж били добръ посѣтени.

Отстъпки по желѣзницитѣ при излети. — Въ „Правилника

за бесплатно и съ намалени цѣни пжтуване по българскитѣ държ. желѣзници“ въпросътъ за пжтуването на туриститѣ по тия желѣзници е уреденъ по слѣдния начинъ (чл. 39): „Чети отъ туристи, пжтующи на групи най-малко отъ 10 души, се ползватъ по усмотрението на Дирекцията съ 50% намаление; прѣвозването на прѣдметитѣ и багажитѣ на тия групи се ползватъ съ 25% намаление отъ опрѣдѣленитѣ цѣни“.

Сега обаче прѣдаваме радостната вѣстъ, че Дирекцията на желѣзницитѣ наскоро ще издаде окръжно до станциитѣ въ смисълъ, че туриститѣ на групи най-малко отъ 5 души могатъ да пжтуватъ по бълг. държ. желѣзници съ 50% намаление отъ опрѣдѣленитѣ цѣни.

Р А З Н И.

Лѣтнитѣ ученишки колонии въ чужбина. — Съ приближаването на пролѣтътъ наврѣдъ въ училищата изъ чужбина се запrikaзва за училищнитѣ колонии, събиратъ се срѣдства, посочватъ се ученици, на които е необходимо да прѣстоятъ 1—2 мѣсеца нѣидѣ въ планина, село или край море, за да се подкрѣпятъ слабитѣ, да се излѣчатъ болнитѣ дѣца. Лѣтнитѣ ученишки колонии въ чужбина сж станали вече единъ необходимъ елементъ въ живота на училищата — основни и срѣдни, макаръ самата поява на тия колонии да не датира твърдѣ откоклѣ. Първата колония е основана въ Цюрихъ отъ пастора Биономъ въ 1876 год. Изъ Швейцария лѣтнитѣ

колонии проникнали въ Елзасъ, а оттамъ въ Франция и другитѣ европейски страни.

Въ Франция въ края на 1905 г. лѣтнитѣ колонии достигнали до 185 съ 27,000 дѣца, които къмъ началото на 1908 год. се увеличили до 30,000 ($\frac{1}{4}$ отъ тѣхъ сж изъ Парижкитѣ училища). Най-забѣлѣжителнитѣ и многолюдни лѣтни колонии въ Франция сж въ Севенскитѣ планини, около Руена, въ Бордо (прѣдимно за слабогрѣди), въ Реймсъ и въ Вогескитѣ планини.

Въ Германия къмъ 1906 г. броя на лѣтнитѣ колонии порасѣлъ до 200, отъ които 65 се падатъ на гр. Берлинъ; за тѣхъ тоя градъ отдѣля отъ своя бюджетъ ежегодно по 200,000 лева.

Нѣма нужда да разправаме тукъ, мѣрено е, че дѣцата трѣбва да
какво огромно влияние упражняватъ останатъ въ тѣхъ цѣли два мѣсеца.¹⁾
тия колонии върху физическото Лѣтнитѣ ученишки колонии, са-
развитие и здравето на дѣцата, нитарнитѣ колонии, полуколонии,
върху разширението на умствения училищнитѣ екскурзии, училищата
имъ хоризонтъ и придобиване нови въ гората — всички тия учрѣж-
и сжществени знания за природата, дения ще дадатъ възможность да
нито пъкъ да говоримъ за пра- се запази здравето на хиляди дѣца
вилното влияние върху дѣцата на и да ги прѣдпазятъ отъ страшния
живота срѣдъ полето и гората, общественъ бичъ — туберкулозата,
подъ впечатлението на хубоститѣ която, може да се избѣгва съ гри-
на природата, далечъ отъ старитѣ жата за запазване и закрѣпване
тъмни жили съ озлобени, раздраз- здравето на дѣцата.
нени и често пияни обитатели. За
да се почувствова това благотворно
влияние на лѣтнитѣ колонии, на-

¹⁾ Повече подробности за тия колонии
вж. „Revue Pédagogique“, февр. 1908 г.

Н. К.

ТУРИСТСКА ПОЩА.

Изпратенъ е дружественъ уставъ на новооснования туристовски
клонъ „Хаимбоазъ“ въ с. Килифарево, В.-Търновско.

Изпратени сж сжщо исканитѣ наставления и по единъ уставъ
въ Кюстендилъ, Дупница, Пловдивъ, Ихтиманъ и Станимака (Асѣновъ-
градъ) за основаване клонове.

Ще се изпратятъ на Долнобанския клонъ „Ибъръ“ исканитѣ
съ писмо № 5 туристски значки.

Получи се въ редакцията статията „Изъ Македония“ отъ А. Д.
Цвѣтковъ, Долнобански туристъ. Ще се захвине печатането ѝ отъ
брой 1. и ще се отпечати брошурка въ 1000 екземплява като из-
дание на Долнобанския клонъ „Ибъръ“.

Открива се подписка за година VIII. (1909) на

БЪЛГАРСКИ ТУРИСТЪ

Списание за туризъмъ и природоописание.
Органъ на Българск.
Туристско Друж.

РЕДАКТОРЪ: С. Д. СКРИНСКИ.

Отъ 1. януарий 1909 г. сп. „Български туристъ“ влиза въ VIII. година на своето съществуване. Днесъ то е единственото спортно списание у насъ, въ което се описва българската природа и срѣдствата за добирание до нея.

Въ VIII. годишнина ще се застъпятъ отдѣлитѣ: *I. природоописание, II. туристски спортъ, III. патриотично възпитание, IV. туристска хроника, V. отзиви, VI. вѣсти, VII. книжнина, VIII. разни, IX. туристска поща.*

Въ списването на „Български туристъ“ прѣзъ VIII. му година ще взематъ участие слѣднитѣ сътрудници: Г. Козаровъ, архитектъ, д-ръ П. Стояновъ, лѣкаръ, д-ръ А. Теодоровъ-Баланъ, професоръ, капитанъ Добревъ, д-ръ Ст. Н. Чомаковъ, адвокатъ, Н. Бозовъ, Б. Ангеловъ, д-ръ А. Златаровъ, Н. Костовъ, д-ръ Х. Ивановъ, д-ръ Хр. Пиперовъ, А. Гечевъ, Б. Образописовъ, Ф. Сплитекъ, Н. Додовъ, А. Д. Цвѣтковъ, д-ръ М. Панчевъ, Н. Алексиевъ, К. Чорбановъ, Д. Стеревъ, учители, А. Д. Пановъ, Ст. Радучевъ, А. Джанановъ, И. Бурешъ и др.

„Български Туристъ“ излиза всѣки мѣсецъ (освѣнтъ юлий и августъ). Годишна цѣна за нечленове на дружеството въ България е 2 лева, а въ чужбина — 2.50 фр. Членоветъ го получаватъ срѣщу единъ левъ.

Записването абонати въ София става въ книжарницата на Б. Касжровъ и въ редакцията на сп. „Родина“, а въ провинцията — въ клоноветъ на Българското Туристско Дружество и въ всички т.-пощенски станции.

Приематъ се за послѣдната страница на списанието обяви отъ хотелджии, гостинничари, продавачи на туристски вещи и т. п. при най-износни цѣни.